

A kereslet és a kínálat ereje

Piacok és verseny

- **Piac**

- Egy bizonyos jószág vagy szolgáltatás vevőinek és eladóinak csoportja

- Lehet rendkívül szervezett

- Pl.: mezőgazdasági termékek

- Vagy lehet kevésbé szervezett

- Pl.: fagylalt

- **Versenyzői piac**

- Sok vevő és sok eladó

- Mindegyikük csupán elhanyagolható mértékben befolyásolja a piaci árat

Piacok és verseny

- Tökéletes versenypiac
 - Az eladásra kínált áruk pontosan egyformák
 - Számos vevő és eladó
 - Egyetlen vevő vagy eladó sem tudja befolyásolni a piaci árat
 - Muszáj elfogadniuk a piac által meghatározott árat
 - Árelfogadók
 - A piaci áron
 - Minden vevő megveszi amit szeretne
 - Minden eladó eladja amit szeretne

Piacok és verseny

- Monopólium
 - A piacon lévő egyetlen eladó
 - Határozza meg az árat
- Más piacok
 - A tökéletes verseny és a monopólium között helyezkednek el

Kereslet

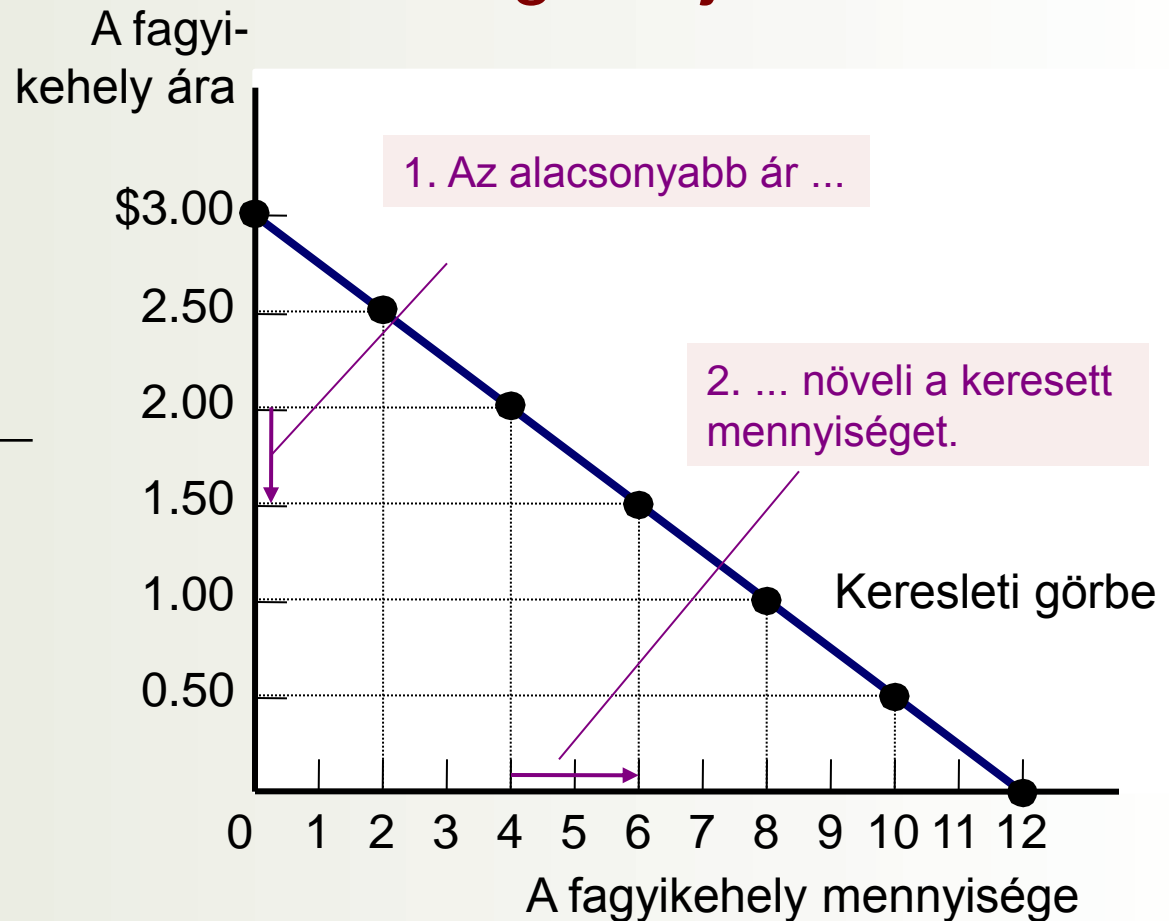
- Keresett mennyiség
 - Egy jószág azon mennyisége ...
 - ... amit a vevők meg akarnak, és meg is tudnak venni
- A kereslet törvénye
 - Minden egyéb változatlansága mellett ...
 - ... amikor egy jószág ára emelkedik
 - A keresett mennyiség csökken

Kereslet

- Kereslettáblázat – egy táblázat
 - A kapcsolat ...
 - ... A jószág ára ...
 - ... És a keresett mennyisége között
- Keresleti görbe – egy grafikon
 - A kapcsolat ...
 - ... A jószág ára ...
 - ... És a keresett mennyisége között
- Egyéni kereslet
 - Egy személy kereslete

Kati kereslettáblázata és keresleti görbéje

A fagyikehely ára	A fagyikelyhek keresett mennyisége
\$0.00	12 kehely
0.50	10
1.00	8
1.50	6
2.00	4
2.50	2
3.00	0

A kereslettáblázat megmutatja, hogy minden egyes árnál mekkora a keresett mennyiség. A keresleti görbe, ami grafikusán ábrázolja a kereslettáblázatot, megmutatja, hogy hogyan változik a keresett mennyiség, ha az ár megváltozik. Mivel alacsonyabb ár mellett magasabb a keresett mennyiség, ezért a keresleti görbe lejt.

Kereslet

- Piaci kereslet
 - Egy jószág vagy szolgáltatás összes egyéni keresletének összege
- Piaci keresleti görbe
 - Horizontálisan összegezzük az egyéni keresleti görbéket
 - Egy jószág teljes keresett mennyisége változik, ha ...
 - ... Változik a jószág ára
 - Minden más tényező, ami befolyásolhatja a vevők által keresett mennyiséget konstans

Piaci kereslet, mint az egyéni keresletek összege (kereslettáblázat)

A fagyikehely ára	Kati		Miki		Piac
\$0.00	12	+	7	=	19
0.50	10		6		16
1.00	8		5		13
1.50	6		4		10
2.00	4		3		7
2.50	2		2		4
3.00	0		1		1

A piaci keresett mennyiség a minden egyes áron az összes vevő által keresett mennyiségek összege. Ezért a piaci keresleti görbét úgy találjuk meg, hogy horizontálisan összegezzük az egyéni keresleti görbéket.

\$2.00-os áron Kati 4 kehely fagyit, Miki pedig 3 kehely fagyit kér.

A piaci keresleti mennyiség ezért ezen az áron 7 kehely fagyit.

Piaci kereslet, mint az egyéni keresletek összege

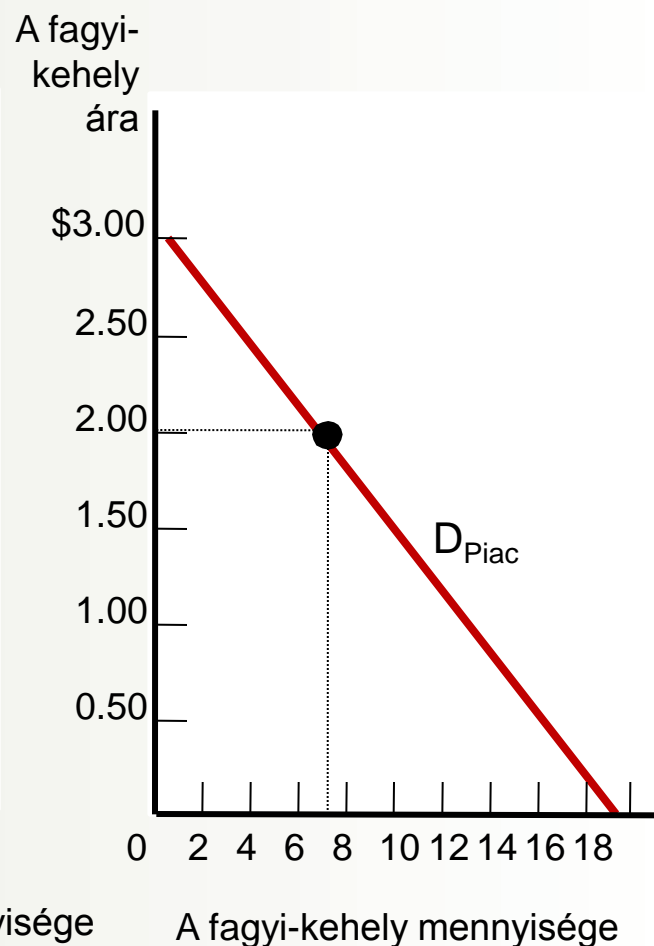
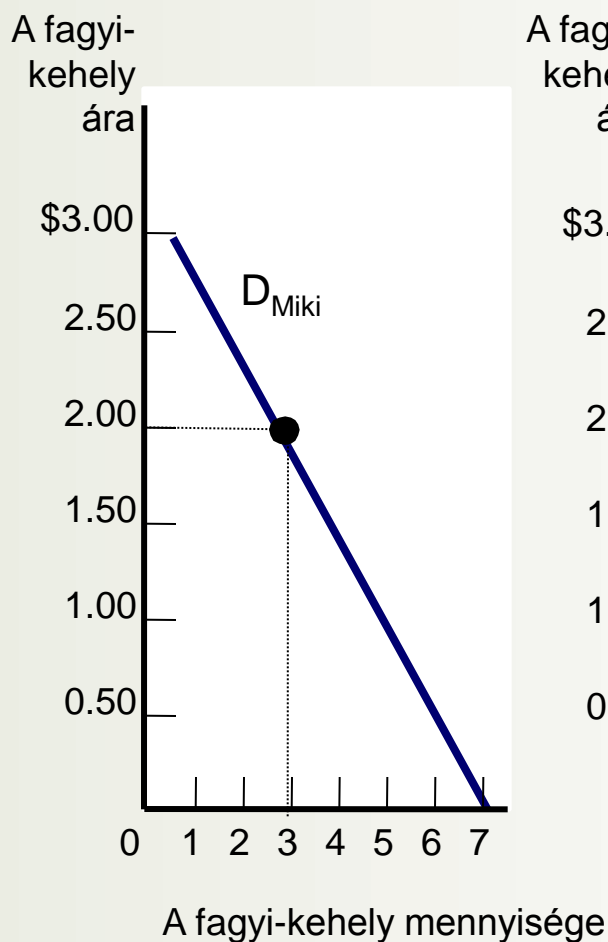
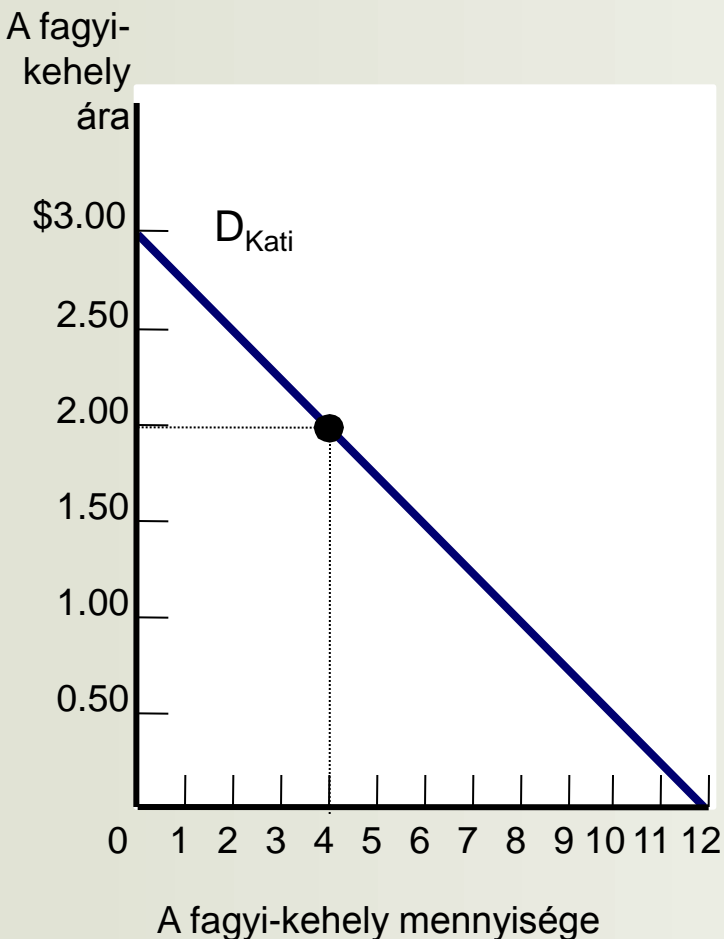
Kati
kereslete

+

Miki
kereslete

=

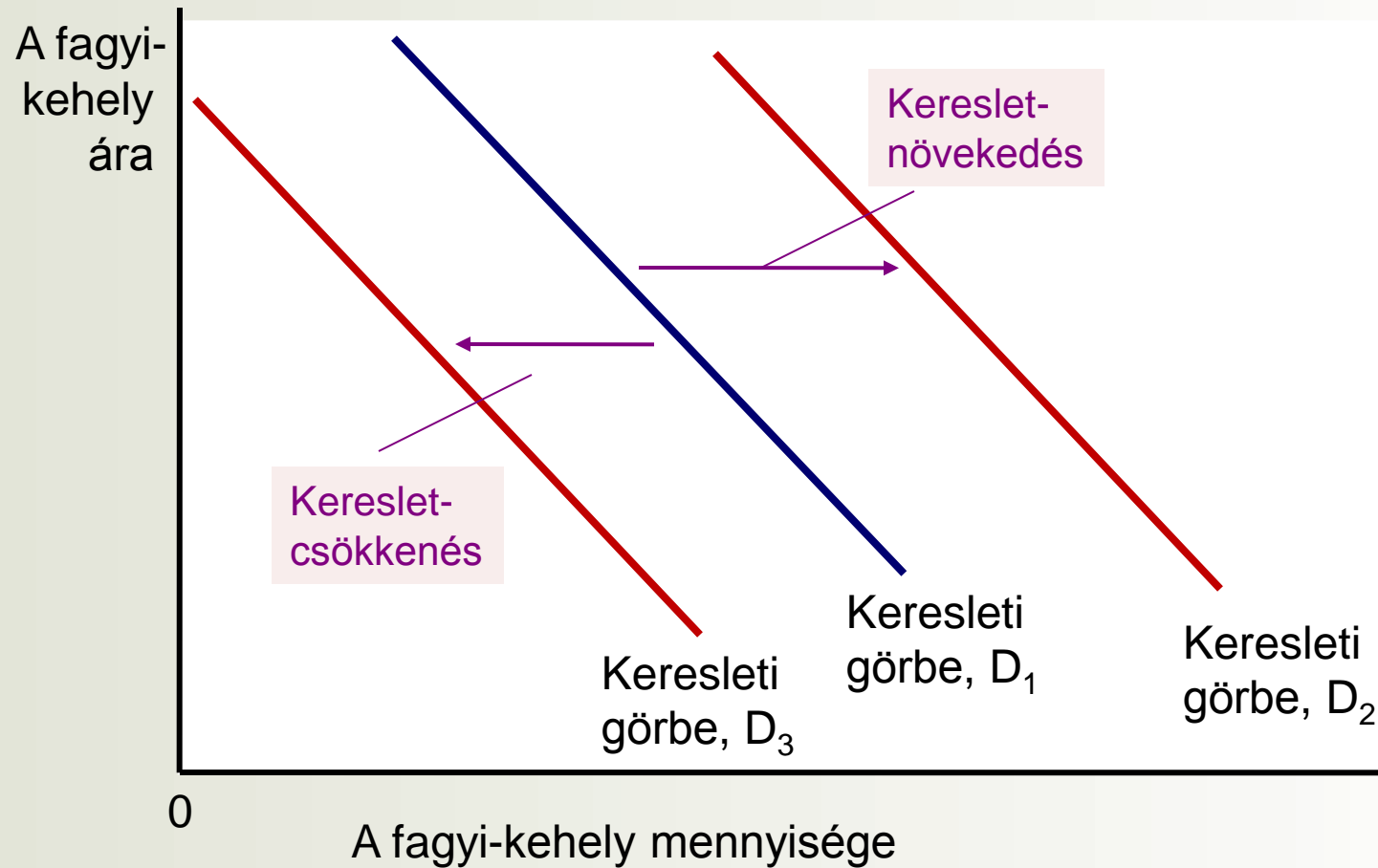
Piaci
kereslet

Kereslet

- A kereslet változásai
 - A kereslet növekedése
 - Olyan változás, ami minden egyes áron megnöveli a keresett mennyiséget
 - A keresleti görbe jobbra tolódik
 - A kereslet csökkenése
 - Olyan változás, ami minden egyes áron lecsökkenti a keresett mennyiséget
 - A keresleti görbe balra tolódik

A keresleti görbe eltolódásai

Bármilyen változás, ami bármely áron megnöveli a vevők által keresett mennyiséget, jobbra tolja a keresleti görbét. Bármely változás, ami bármely áron csökkenti a vevők által keresett mennyiséget, balra tolja a keresleti görbét.

Kereslet

- Tényezők amik eltolhatják a keresleti görbét
 - Jövedelem
 - Kapcsolódó termékek ára
 - Ízlések
 - Várakozások
 - A vásárlók száma

Kereslet

- Jövedelem
 - Normál jószág
 - Minden más változatlansága esetén ...
 - ... A jövedelem növekedésével ...
 - ... Növekszik a kereslet
 - Alacsonyabb rendű (inferior) jószág
 - Minden más változatlansága esetén ...
 - ... A jövedelem növekedésével ...
 - ... Csökken a kereslet

Kereslet

- Kapcsolódó termékek ára
 - Helyettesítők – két termék
 - Az egyik termék árának növekedése ...
 - ... A másik termék keresletének növekedéséhez vezet
 - Kiegészítők – két termék
 - Az egyik termék árának növekedése ...
 - ... A másik termék keresletének csökkenéséhez vezet

Kereslet

- Ízlések
 - Az ízlések megváltozása – megváltoztatja a keresletet
- Várakozások – a jövőről (jövedelem, árak)
 - Befolyásolja a jelenlegi keresletet
- A vásárlók számának növekedése
 - A piaci kereslet megnő

Tényezők amik befolyásolják a vevőket

Tényező	A tényező megváltozása . . .
Magának a jószágnak az ára	A keresleti görbén lévő elmozdulás
Jövedelem	A keresleti görbe eltolódása
Kapcsolódó termékek ára	A keresleti görbe eltolódása
Ízlések	A keresleti görbe eltolódása
Várakozások	A keresleti görbe eltolódása
A vevők száma	A keresleti görbe eltolódása

Ez a táblázat azokat a tényezőket listázza, amelyek befolyásolják, hogy mennyit akarnak venni a fogyasztók valamely termékből. Figyeljük meg a jószág árának különleges szerepét: a jószág árának változása a keresleti görbén lévő elmozdulást eredményez. Ezzel szemben bármely másik tényező változása a keresleti görbe eltolódását okozza.

Két mód arra, hogy csökkentsük a cigaretták keresett mennyiségét

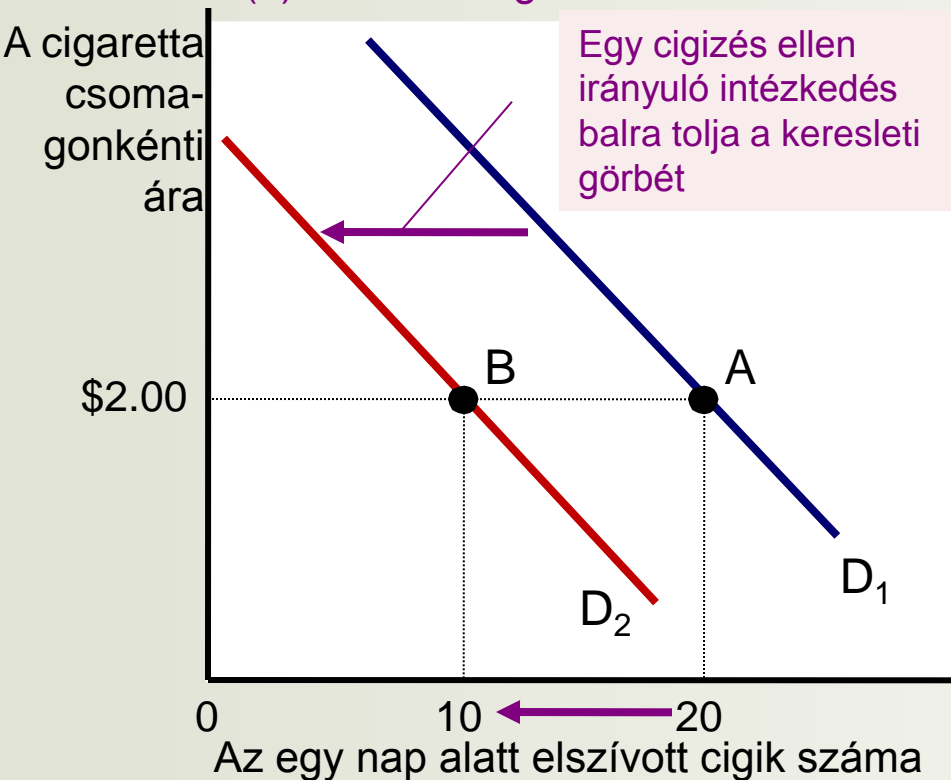
1. Toljuk el a cigaretták és más dohányárak keresleti görbéjét
 - Társadalmi célú hirdetés
 - A cigarettásdobozokon lévő kötelező egészségügyi figyelmeztetés
 - A cigaretta TV-ben való reklámozásának tiltása
- Ha sikeres
 - A keresleti görbe balra tolódik

2. Emeljük a cigaretták árát

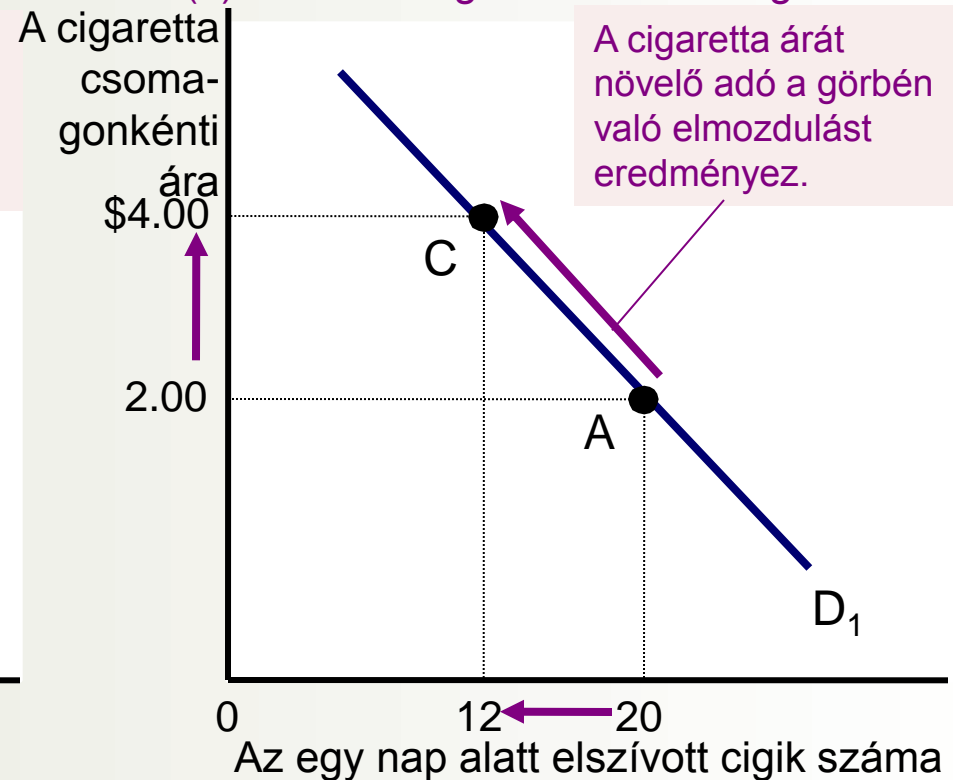
- A gyártó adóztatásával
 - Az adó nagy részét átnyomják a vásárlókra (magas árak)
- A keresleti görbén való elmozdulás
 - Az ár 10%-os növekedése → a dohányzás 4%-os csökkenése
 - Kamaszoknál: Az ár 10%-os növekedése → a dohányzás 12%-os csökkenése
- A cigaretta iránti kereslet vs. A marijuána iránti kereslet
 - Kiegészítőnek tűnnek

A keresleti görbe elmozdulása vs. A görbén való mozgás

(a) A keresleti görbe elmozdulása

(b) A keresleti görbén való mozgás

Ha a cigisdobozokon lévő figyelmeztetés meggyőzi a fogyasztókat arról, hogy ne dohányozzanak, akkor a keresleti görbe balra tolódik. Az (a) ábrán a keresleti görbe D_1 -ből D_2 -be tolódik. Csomagonkénti \$2.00-os árnál a keresett mennyiség napi 20 csomagról napi 10 csomagra csökken, ahogy azt az ábrán az A-ból a B pontba való elmozdulás mutatja. Ezzel szemben, ha az adó miatt megnő a cigi ára, akkor a keresleti görbe nem tolódik el, hanem a görbén egy másik pontba mozdulunk el. A (b) ábrán, ahol az ár \$2.00-ról \$4.00-ra nő, a keresett mennyiség napi 20 csomagtól 12 csomagra csökken, ahogy azt az A-ból a C pontba való elmozdulás mutatja.

Kínálat

- Kínált mennyiség
 - A jószág azon mennyisége
 - Amit az eladók el akarnak, és el is tudnak adni
- A kínálat törvénye
 - Minden más változatlansága esetén
 - Amikor egy jószág ára emelkedik
 - A jószágból való kínált mennyiség nő

Kínálat

- Kínálattáblázat – egy táblázat
 - A kapcsolat ...
 - ... A jószág ára ...
 - ... És a kínált mennyisége között
- Kínálati görbe – egy grafikon
 - A kapcsolat ...
 - ... A jószág ára ...
 - ... És a kínált mennyisége között
- Egyéni kínálat
 - Egy eladó kínálata

Ben kínálattáblázata és kínálati görbéje

A fagyikelyhek ára	A kelyhek kínált mennyisége
\$0.00	0 kehely
0.50	0
1.00	1
1.50	2
2.00	3
2.50	4
3.00	5

A kínálattáblázat minden egyes áron megmutatja az eladásra kínált mennyiséget. Ez a kínálati görbe, ami a kínálattáblázatot ábrázoljabemutatja, hogy a jószág kínált mennyisége hogyan változik, ha változik az ára. Mivel magasabb áron többet kínálnak, a kínálati görbe felfelé ível.

Kínálat

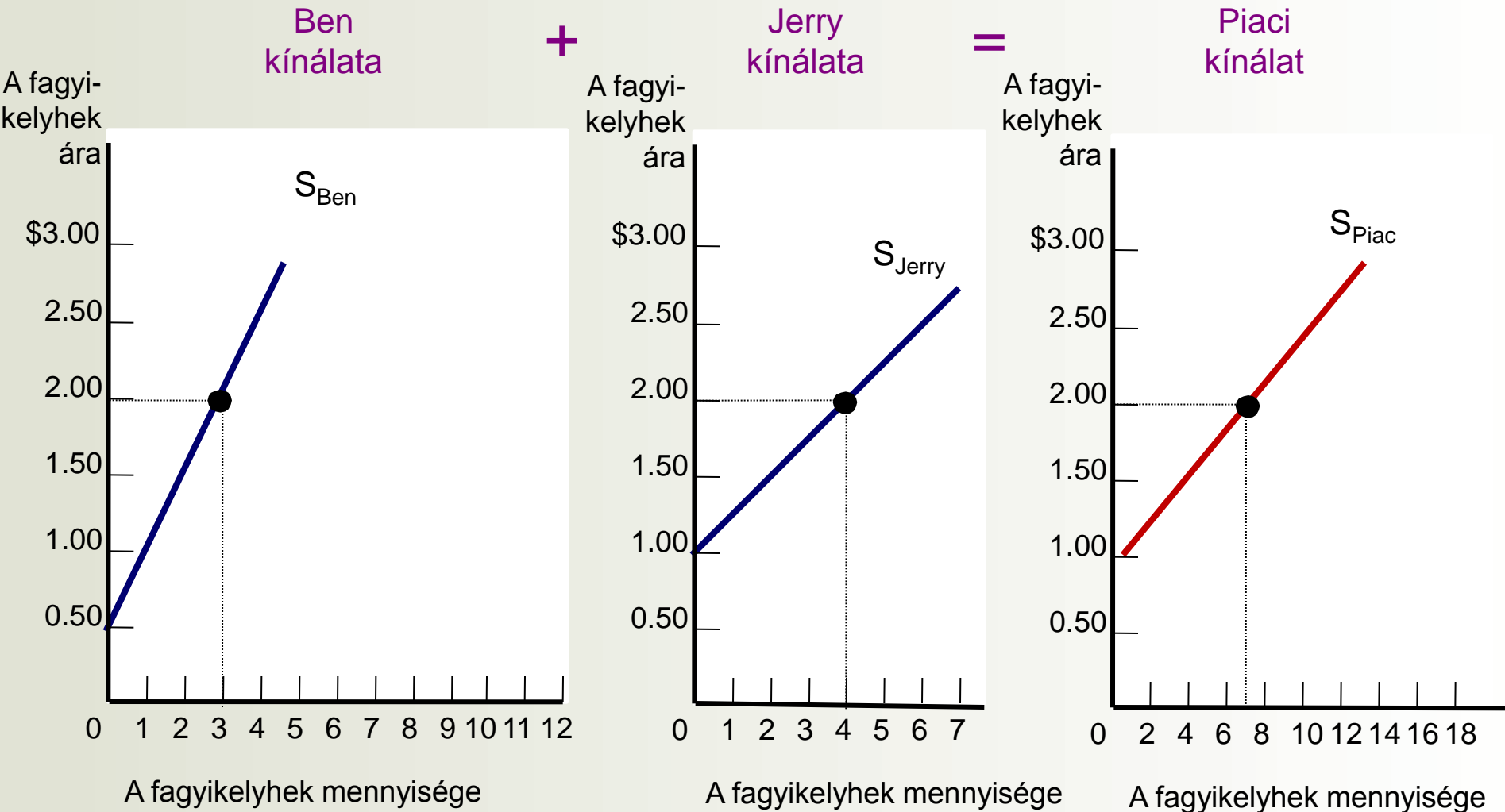
- Piaci kínálat
 - Egy jószág vagy szolgáltatás összes egyéni kínálatának összege
- Piaci kínálati görbe
 - Horizontálisan összegezzük az egyéni kínálati görbéket
 - Egy termék teljes kínálati mennyisége változik, ha ...
 - ... Változik a jószág ára
 - Minden más tényező, ami befolyásolhatja az eladók által kínált mennyiséget konstans

A piaci kínálat, mint az egyéni kínálatok összege (kínálattáblázat)

A fagyikehely ára	Ben		Jerry		Piac
\$0.00	0	+	0	=	0
0.50	0		0		0
1.00	1		0		1
1.50	2		2		4
2.00	3		4		7
2.50	4		6		10
3.00	5		8		13

A piaci kínált mennyiség a minden egyes áron az összes eladó által kínált mennyiségek összege. Ezért a piaci kínálati görbét úgy találjuk meg, ha horizontálisan összegezzük az egyéni kínálati görbéket. \$2.00-os áron Ben 3 fagyikelyhet, Jerry pedig 4 fagyikelyhet árul. Ezen az áron a piaci kínált mennyiség 7 kehely.

A piaci kínálat, mint az egyéni kínálatok összege

Kínálat

- A kínálat változásai

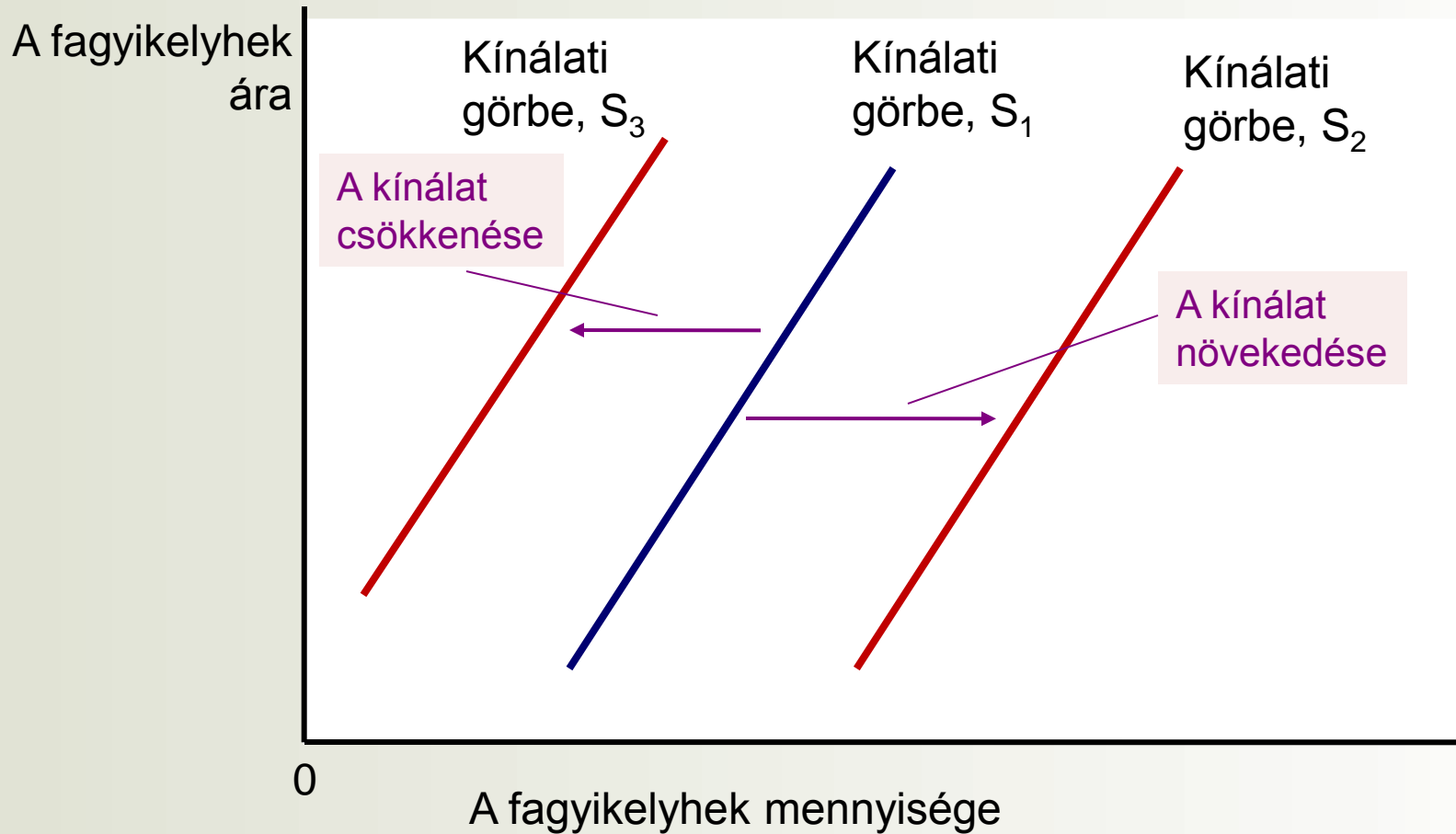
- A kínálat növekedése

- Olyan változás, ami minden egyes áron megnöveli a kínált mennyiséget
 - A kínálati görbe jobbra tolódik

- A kínálat csökkenése

- Olyan változás, ami minden egyes áron lecsökkenti a kínált mennyiséget
 - A kínálati görbe balra tolódik

A kínálati görbe eltolódásai

Bármilyen változás, ami megnöveli az eladók által bármely áron termelni kívánt mennyiséget, jobbra tolja a kínálati görbét. Bármilyen változás, ami lecsökkenti az eladók által bármely áron termelni kívánt mennyiséget, balra tolja a kínálati görbét.

Kínálat

- Tényezők, amik eltolhatják a kínálati görbét
 - Tényezőárak (inputárak)
 - A kínálat negatívan függ a tényezők árától
 - Technológia
 - Technológiai fejlődés – a kínálat növekedése
 - A jövőről való várakozások
 - Befolyásolják a jelenlegi kínálatot
 - Az eladók számának növekedése
 - Növeli a piaci kínálatot

Tényezők, amik befolyásolják az eladókat

Tényező	A tényező megváltozása...
Magának a jószágnak az ára	A kínálati görbén lévő elmozdulás
Tényezőárak	A kínálati görbe eltolódása
Technológia	A kínálati görbe eltolódása
Várakozások	A kínálati görbe eltolódása
Az eladók száma	A kínálati görbe eltolódása

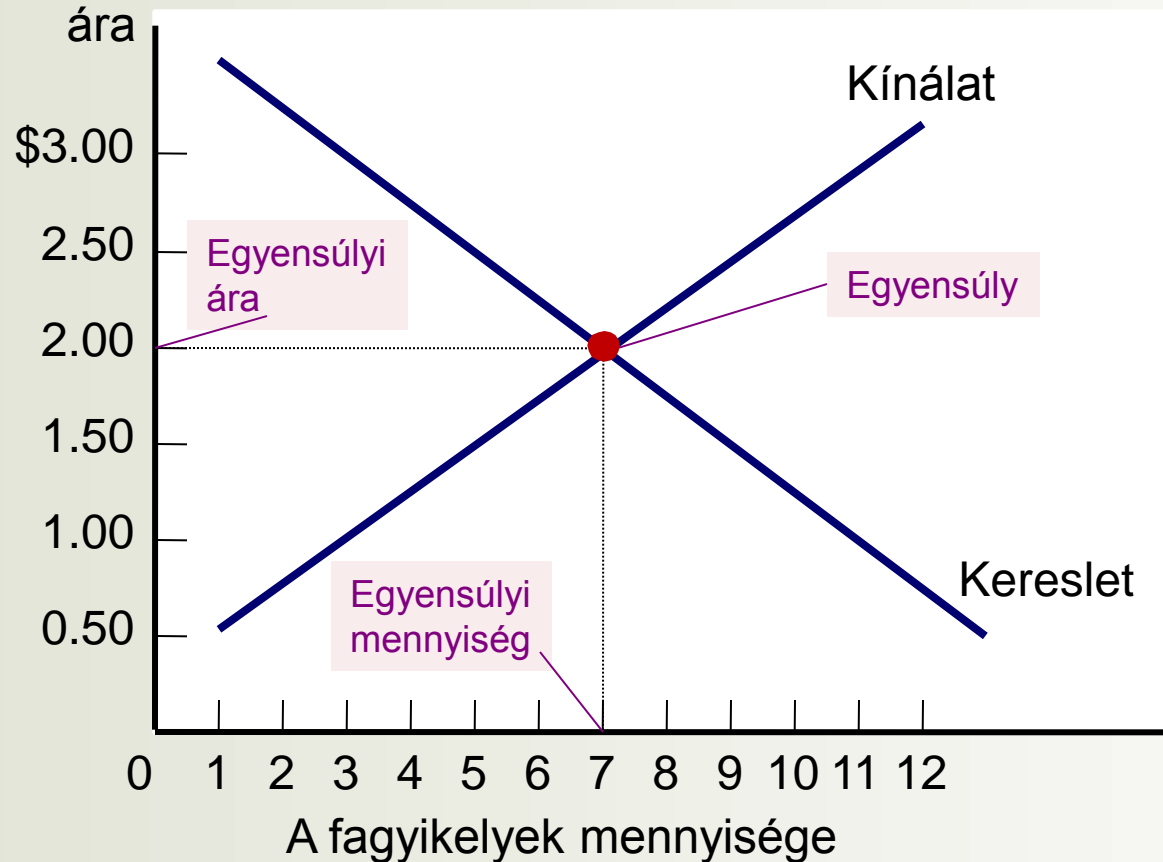
Ez a táblázat azokat a tényezőket listázza, amelyek befolyásolják, hogy mennyit akarnak eladni a termelők valamely termékből. Figyeljük meg a jószág árának különleges szerepét: a jószág árának változása a kínálati görbén lévő elmozdulást eredményez. Ezzel szemben bármely másik tényező változása a kínálati görbe eltolódását okozza.

Kereslet és Kínálat együtt

- Egyensúly – egy állapot
 - A piaci ár elérte ezt a szintet:
 - Kínált mennyiség = keresett mennyiség
- Egyensúlyi ár – az ár:
 - Egyensúlyba hozza a kínált mennyiséget és a keresett mennyiséget
- Egyensúlyi mennyiség
 - Az egyensúlyi áron keresett és kínált mennyiség

A kereslet és a kínálat egyensúlya

A fagyikehely

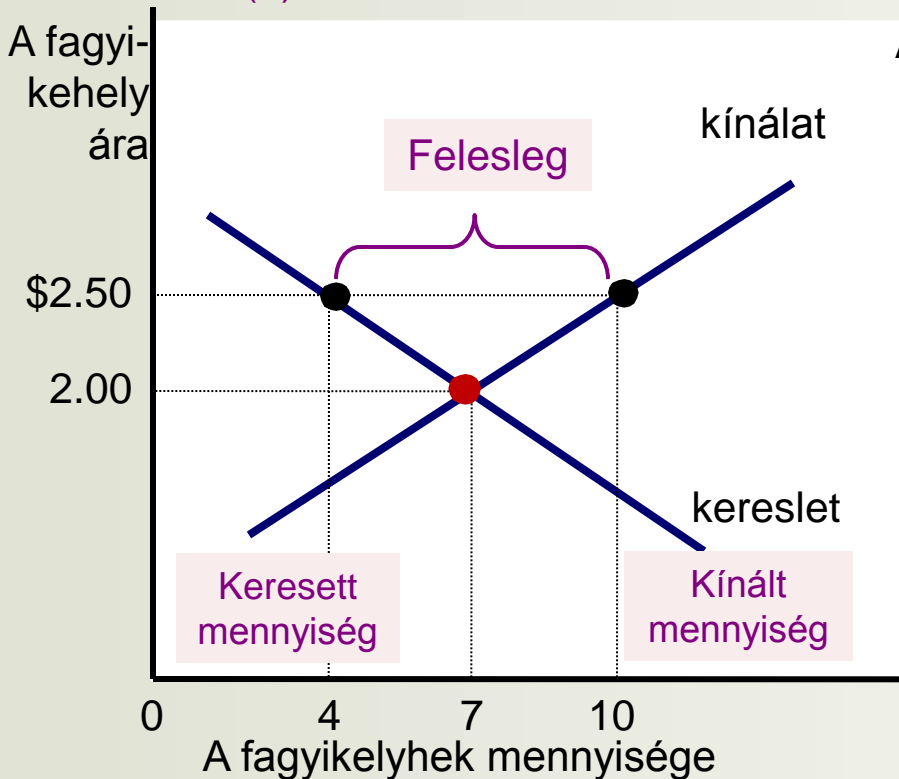
Az egyensúly ott van, ahol a keresleti és a kínálati görbe metszi egymást. Az egyensúlyi áron a kínált és a keresett mennyiség egyenlő. Itt az egyensúlyi ár \$2.00: Ezen az áron 7 fagyikelyhet kínálnak eladásra, és 7 fagyikelyhet akarnak megvenni.

Kereslet és Kínálat együtt

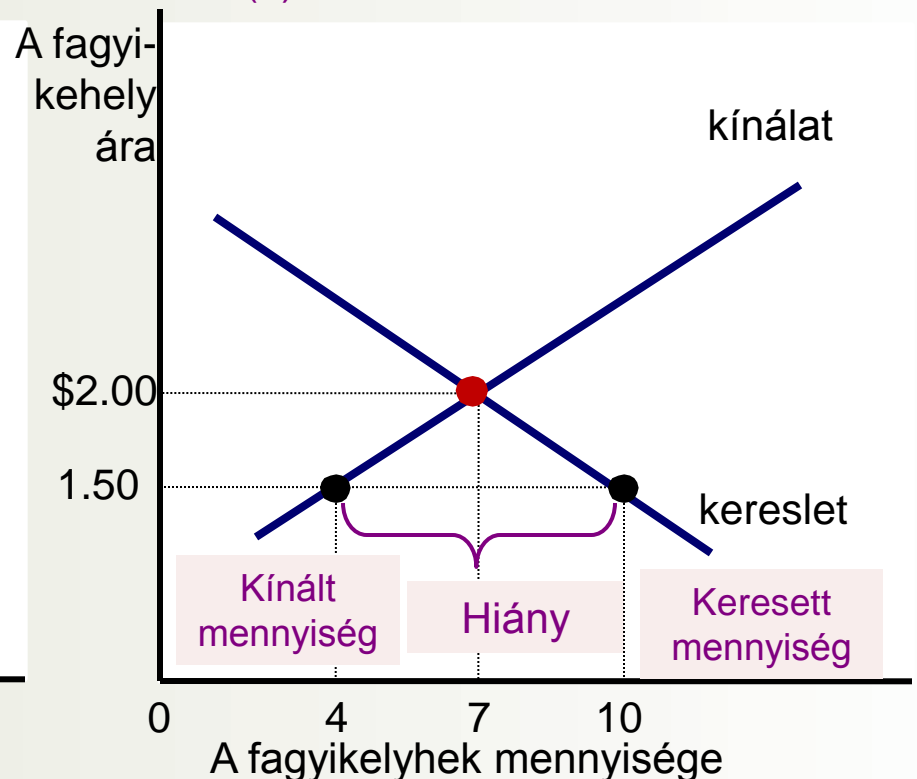
- Felesleg
 - Kínált mennyiség $>$ keresett mennyiség
 - Túlkínálat
 - Lefelé nyomja az árat
- Hiány
 - Keresett mennyiség $>$ kínált mennyiség
 - Túlkereslet
 - Felfelé nyomja az árat

Nem egyensúlyban levő piacok

(a) Túl kínálat

(b) Túlkereslet

Az (a) ábrán felesleg van. Mivel a \$2.50-os piaci ár az egyensúlyi ár fölött van, a kínált mennyiség (10 kehely) meghaladja a keresett mennyiséget (4 kehely). Az eladók megpróbálják növelni az eladásukat azáltal, hogy csökkentik az árat, és ez az egyensúlyi szint felé nyomja az árat. A (b) ábrán hiány van. Mivel a \$1.50-os piaci ár az egyensúlyi ár alatt van, a keresett mennyiség (10 kehely) meghaladja a kínált mennyiséget (4 kehely). Mivel túl sok vevő koslat túl kevés áru iránt, az eladók kihasználhatják a hiányt azzal, hogy növelik az árakat. Így aztán az árkorrekciók mindkét esetben a kereslet és a kínálat egyensúlya felé mozdítják a piacot.

Kereslet és Kínálat együtt

- A kereslet és kínálat törvénye
 - Bármely jószág ára beállítódik
 - A kínált mennyiség és a keresett mennyiség egyensúlyba jön
 - A legtöbb piacon
 - A feleslegek és a hiányok ideiglenesek

Kereslet és Kínálat együtt

- Három lépés az egyensúly változásának elemzéséhez
 1. Döntés: az esemény a kínálati -, a keresleti -, vagy mindkét görbét eltolja?
 2. Döntés: a görbe jobbra vagy balra mozdul
 3. A kereslet-és-kínálat diagram használata
 - Az eredeti és az új egyensúly összehasonlítása
 - Hogyan befolyásolja az elmozdulás az egyensúlyi árat és mennyiséget?

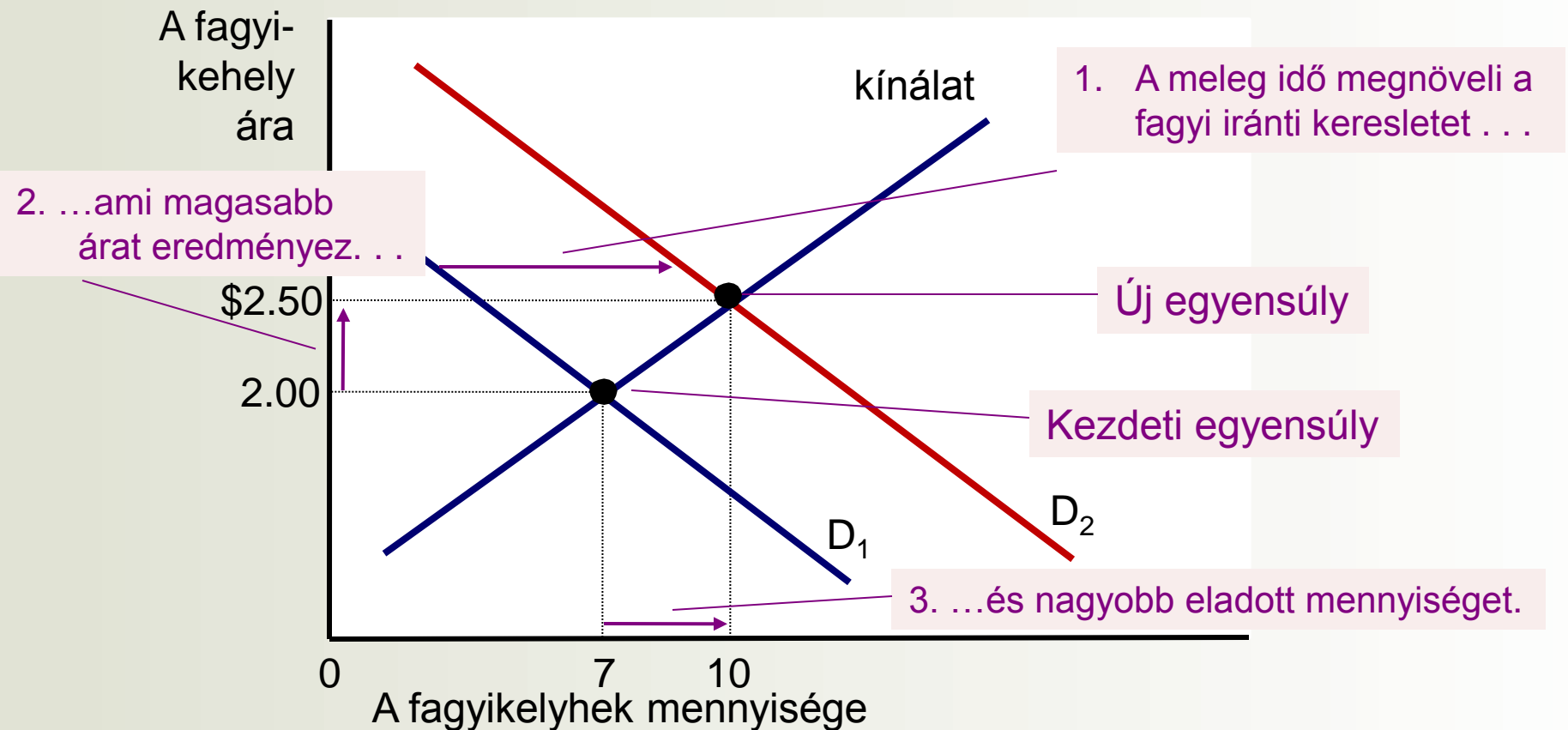
Három lépés az egyensúly változásának elemzéséhez

1. Döntsd el, hogy az esemény a kínálati vagy a keresleti görbét tolja-e (esetleg mindkettőt).
2. Döntsd el, hogy melyik irányba mozdul el a görbe.
3. Használd a kereslet-és-kínálat diagramot, hogy meglásd, hogy az elmozdulás hogyan befolyásolja az egyensúlyi árat és mennyiséget.

Kereslet és Kínálat együtt

- Példa: A kereslet eltolódása miatt megváltozik a piaci egyensúly
 - Egy nyáron nagyon meleg az idő
 - Milyen hatással van ez a fagyipiacra?
 1. Meleg idő – keresleti görbe (ízlések)
 2. A keresleti görbe jobbra mozdul
 3. Magasabb egyensúlyi ár, magasabb egyensúlyi mennyiség

Hogyan hat a kereslet növekedése az egyensúlyra

Egy esemény, ami bármely áron megnöveli a keresett mennyiséget jobbra tolja a keresleti görbét. Az egyensúlyi ár és az egyensúlyi mennyiség is emelkedik. Itt egy különlegesen meleg nyár miatt a vevők több fagyit szeretnének. A keresleti görbe D_1 -ből D_2 -be tolódik, ami miatt az egyensúlyi ár \$2.00-ról \$2.50-ra, míg az egyensúlyi mennyiség 7 tölcsérről 10 tölcsérré emelkedik.

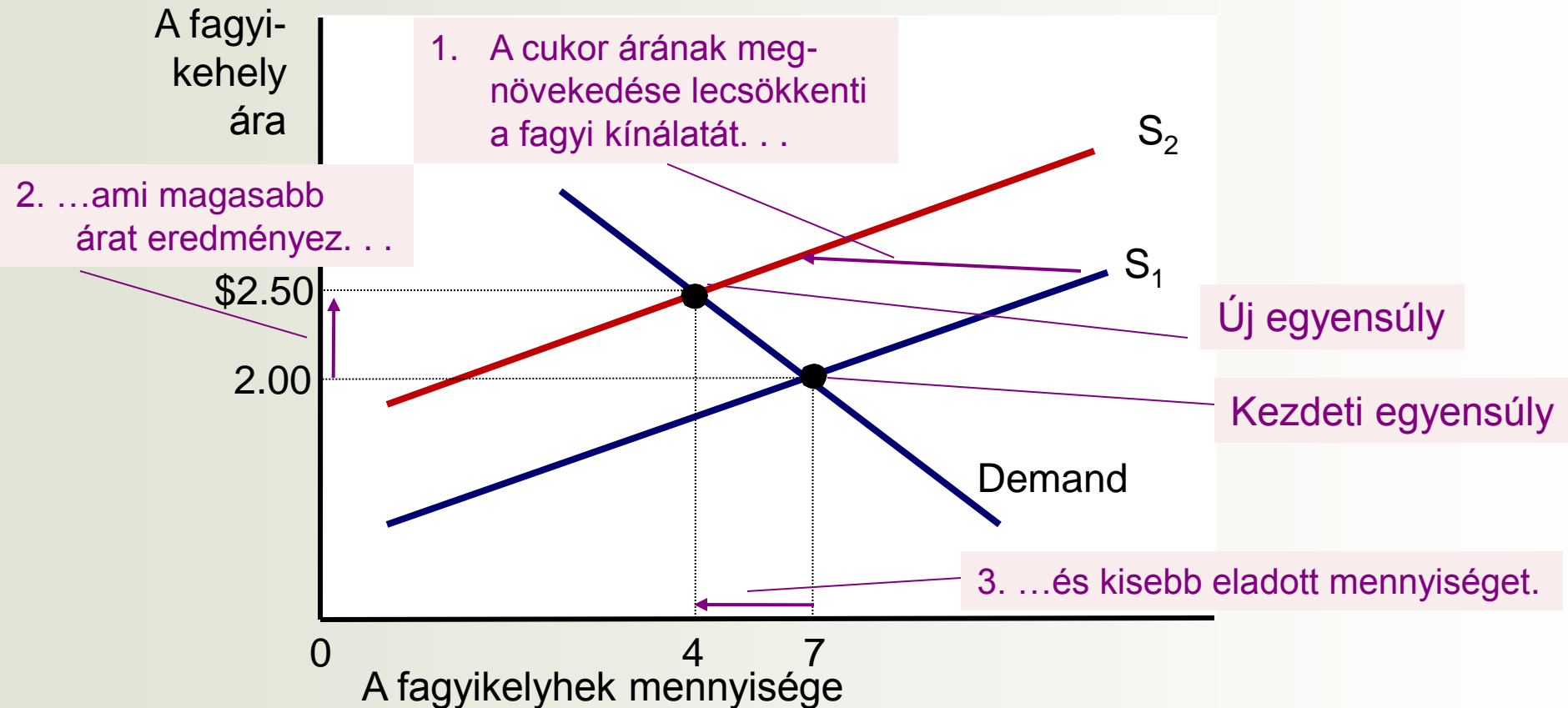
Kereslet és Kínálat együtt

- A görbe eltolódása vs. A görbén való mozgás
 - A kínálati görbe eltolódása
 - A kínálat változása
 - Egy rögzített kínálati görbén való mozgás
 - A kínált mennyiség változása
 - A keresleti görbe eltolódása
 - A kereslet változása
 - Egy rögzített keresleti görbén való mozgás
 - A keresett mennyiség változása

Kereslet és Kínálat együtt

- Példa: A kínálat eltolódása miatt megváltozik a piaci egyensúly
 - Egy nyáron a hurrikán elpusztítja a cukorültetvények egy részét
 - A cukor ára megemelkedik
 - Milyen hatással van ez a fagyipiacra?
 1. A cukor árának megváltozása –kínálati görbe
 2. A kínálati görbe balra mozdul
 3. Magasabb egyensúlyi ár, alacsonyabb egyensúlyi mennyiség

A kínálat csökkenése miatt megváltozik az egyensúly

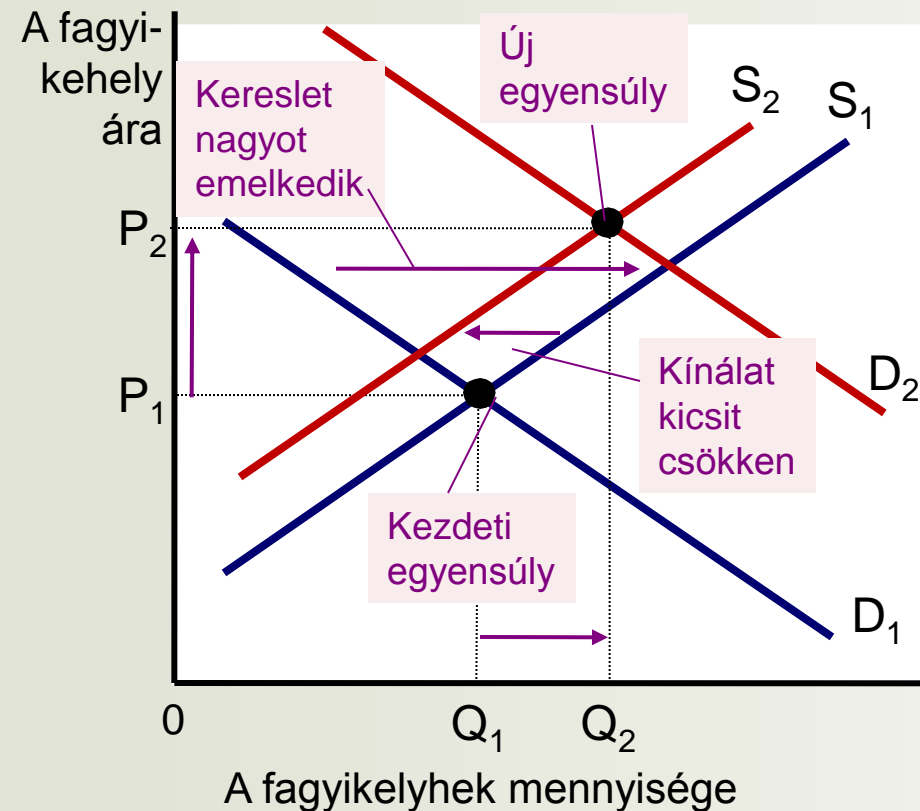
Egy esemény, ami bármely áron csökkenti a kínált mennyiséget, balra tolja a kínálati görbét. Az egyensúlyi ár megnő, az egyensúlyi mennyiség lecsökken. Itt az egyik input, a cukor árának megnövekedése miatt a termelők kevesebb fagyit állítanak elő. A kínálati görbe S_1 -ből S_2 -be tolódik, ami miatt a fagyí ára \$2.00-ról \$2.50-ra nő, míg az egyensúlyi mennyiség 7 kehelyről 4 kehelyre csökken.

Kereslet és Kínálat együtt

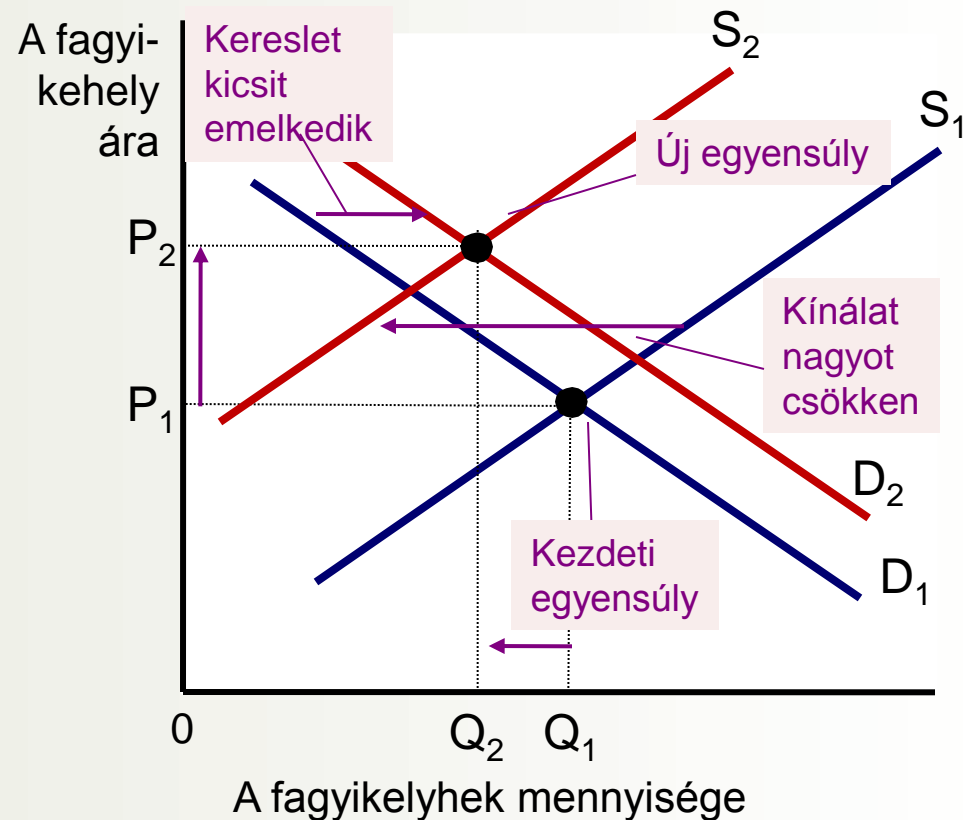
- Példa: a kereslet és a kínálat is eltolódik
 - Egy nyáron hurrikán és meleghullám is van
 1. Meleghullám – keresleti görbe tolódik;
hurrikán – kínálati görbe tolódik
 2. Keresleti görbe jobbra tolódik;
Kínálati görbe balra tolódik
 3. Az egyensúlyi ár emelkedik
 - Ha a kereslet jelentősen emelkedik, miközben a kínálat csak kicsit esik: az egyensúlyi mennyiség emelkedik
 - Ha a kínálat jelentősen csökken, miközben a kereslet csak kicsit emelkedik: az egyensúlyi mennyiség csökken

A kereslet és a kínálat is eltolódik

(a) Ár nő, mennyiség nő

(b) Ár nő, mennyiség csökken

Ezenek az ábrákon egyszerre nő a kereslet és csökken a kínálat. Két végkifejlet lehetséges. Az (a) ábrán az egyensúlyi ár P_1 -ről P_2 -re nő, míg az egyensúlyi mennyiség Q_1 -ről Q_2 -re nő. A (b) ábrán az egyensúlyi ár megint P_1 -ről P_2 -re nő, de az egyensúlyi mennyiség Q_1 -ről Q_2 -re csökken.

Mi történik az árral és a mennyiséggel, amikor a kereslet vagy a kínálat eltolódik?

	A kínálat nem változik	A kínálat megnö	A kínálat lecsökken
A kereslet nem változik	P marad Q marad	P le Q fel	P fel Q le
A kereslet megnö	P fel Q fel	P bizonytalan Q fel	P fel Q bizonytalan
A kereslet lecsökken	P le Q le	P le Q bizonytalan	P bizonytalan Q le